

COLLEGETARGET 14: BETROKKENHEID BIJ DE LEEFOMGEVING VOLGENS DE OMNIBUS- ENQUETE 2022

Op verzoek van diverse afdelingen van de gemeente Rotterdam voert de gemeentelijke afdeling Onderzoek en Business Intelligence jaarlijks in het begin van het jaar een Omnibusenquête uit onder Rotterdammers van 16 tot en met 85 jaar. Het betreft een enquête die naar eigen keuze schriftelijk dan wel via internet kan worden ingevuld, waarbij via aanvullend mondeling veldwerk door een gespecialiseerd extern bureau extra zorg wordt besteed aan voldoende respons onder Rotterdammers met een migratieachtergrond.

In de Vragenlijsten D en E van de Omnibusenquête 2022 zijn onder meer ook vragen over betrokkenheid bij de leefomgeving opgenomen. In deze notitie worden de resultaten beschreven.

De respons bedroeg dit jaar 21%, en is daarmee een stuk lager dan vorig jaar (27%). Dankzij een aantal veranderingen in de aanpak was de al jaren dalende trend in de respons enkele jaren geleden gekeerd, maar de laatste twee jaar neemt de respons weer verder af, en het resultaat dit jaar is zonder meer teleurstellend. Het nu gerealiseerde responspercentage komt overigens wel overeen met wat tegenwoordig ook gerealiseerd wordt in andere enquêtes in Rotterdam, zoals de enquêtes voor het Wijkprofiel en de Veiligheidsmonitor. Deze verdere afname van de bereidheid tot betrokkenheid bij de stad en/of "de gemeente" via enquêtes kan ook niet los gezien worden van de eveneens fors afgenomen opkomst bij de laatste gemeenteraadsverkiezingen, en van de houding van burgers ten opzichte van "de overheid" in het algemeen. Wel is de representativiteit van de respons de laatste jaren door een veel grotere opbrengst van het aanvullend mondeling veldwerk onder Rotterdammers met een migratieachtergrond een stuk beter dan daarvoor, al blijven sommige bevolkingsgroepen ondervertegenwoordigd. Uitkomsten kunnen dan ook nog steeds vergeleken worden met uitkomsten uit eerdere Omnibusenquêtes, al is enige voorzichtigheid bij het trekken van al te stellige conclusies gezien de lage totale respons en het selectieve karakter van de respons wel geboden.

In de Omnibusenquêtes van 2014, 2015 en 2016 waren onder meer vragen opgenomen voor de evaluatie van het *Bestuurlijk model Rotterdam 2014+ (BmR14+)*, waaronder de volgende vier vragen over betrokkenheid bij de leefomgeving:

De gemeente¹ neemt vaak maatregelen die invloed hebben op uw leefomgeving. Kunt u aangeven of u vindt dat u voldoende gelegenheid krijgt om ...

- a. ... mee te denken over te nemen maatregelen
- b. ... mee te beslissen over te nemen maatregelen
- c. ... zelf met ideeën te komen voor te nemen maatregelen
- d. ... zelf maatregelen uit te voeren

met als antwoordmogelijkheden 'veel te weinig', 'weinig', 'voldoende', 'ruim voldoende' en 'weet niet'. Ten behoeve van de monitoring van Colleetarget 14 worden deze vier vragen sinds 2019 opnieuw opgenomen.

In deze notitie wordt de beantwoording van deze vragen beschreven, inclusief vergelijkingen met de uitkomsten uit 2014, 2015, 2016, 2019, 2020 en 2021. De uitkomsten zijn gebaseerd op de antwoorden van 1.480 respondenten; in 2021 waren dat er 2.926, in 2020 waren dat er 3.279, in 2019 3.074, in 2016 3.666, in 2015 4.390 en in 2014 4.255. (In eerdere jaren waren deze vragen in drie in plaats van in twee Vragenlijsten opgenomen.)

In deze notitie wordt ook weer gepresenteerd in hoeverre meningen verschillen met de mate van interesse in de plaatselijke politiek. In totaal had naar eigen zeggen 9% van deze respondenten veel interesse, 47% enige interesse en 44% geen interesse in de plaatselijke politiek.

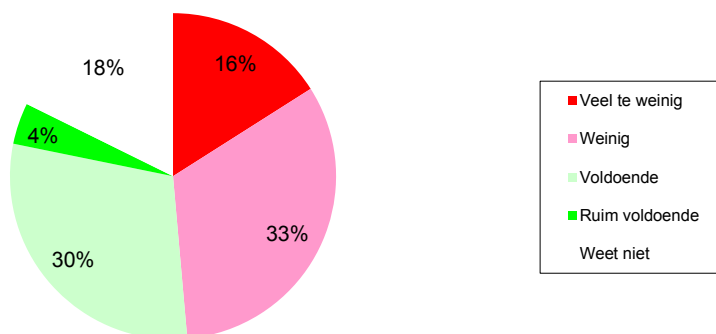
Overigens waren er in totaal slechts 122 respondenten die aangaven veel interesse in de plaatselijke politiek te hebben, dus enige voorzichtigheid bij het trekken van al te stellige conclusies in bij hun antwoorden wel geboden.

¹): In 2014 werd hier gesproken over 'de (deel-)gemeente'.

1. Mee denken over te nemen maatregelen

Figuur 1 laat zien in welke mate men vindt voldoende gelegenheid te krijgen om mee te denken over te nemen maatregelen. Daarbij is zowel een verdeling aangegeven van *alle* respondenten (inclusief 'weet niet'; eerste kolom) als van de respondenten die hier daadwerkelijk een mening over hebben (dus exclusief 'weet niet'; tweede kolom). In de tabel onder de figuur is ook te zien in hoeverre deze mening verschilt met die in vorige metingen en met de mate van interesse in de plaatselijke politiek.

Figuur 1: Mate waarin men vindt voldoende gelegenheid te krijgen om mee te denken over te nemen maatregelen; totaal en naar interesse in de plaatselijke politiek.

Gelegenheid om mee te <u>denken</u>	Veel interesse		Enige interesse		Geen interesse		Totaal Rotterdam	
Veel te weinig	19%	21%	15%	18%	16%	20%	16%	19%
Weinig	39%	44%	38%	45%	26%	33%	33%	40%
Voldoende	26%	29%	28%	33%	32%	40%	30%	36%
Ruim voldoende	5%	6%	3%	4%	4%	6%	4%	5%
Weet niet	11%		15%		22%		18%	
Voldoende + ruim voldoende	31%	35%	31%	37%	36%	46%	34%	41%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Gelegenheid om mee te <u>denken</u> , 2014-2022	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Veel te weinig	19%	18%	19%			16%	16%	18%	16%
Weinig	28%	29%	28%			32%	30%	34%	33%
Voldoende	23%	25%	24%	---	---	27%	30%	22%	30%
Ruim voldoende	4%	4%	5%			3%	4%	3%	4%
Weet niet	26%	23%	24%			21%	20%	23%	18%
Voldoende + ruim voldoende	27%	29%	29%	---	---	30%	34%	25%	34%
Totaal	100%	100%	100%	---	---	100%	100%	100%	100%

Idem exclusief 'weet niet'	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Veel te weinig	25%	24%	25%			21%	20%	24%	19%
Weinig	38%	38%	37%			41%	37%	44%	40%
Voldoende	31%	32%	31%	---	---	34%	38%	28%	36%
Ruim voldoende	6%	6%	7%			4%	5%	4%	5%
Voldoende + ruim voldoende	37%	38%	38%	---	---	38%	43%	33%	41%
Totaal	100%	100%	100%	---	---	100%	100%	100%	100%

18% van de Rotterdammers heeft hier geen mening over ('weet niet'), wat een lager percentage is dan dat van vorig jaar. 34% zegt voldoende of zelfs ruim voldoende gelegenheid te krijgen om mee te denken over te nemen maatregelen, 33% zegt hiervoor weinig gelegenheid te krijgen en 16% noemt die gelegenheid zelfs *te* weinig. Van degenen die hier wél een mening over hebben, is 41% positief ('voldoende' of 'ruim voldoende'), 40% gematigd negatief ('weinig') en 19% negatief ('veel te weinig').

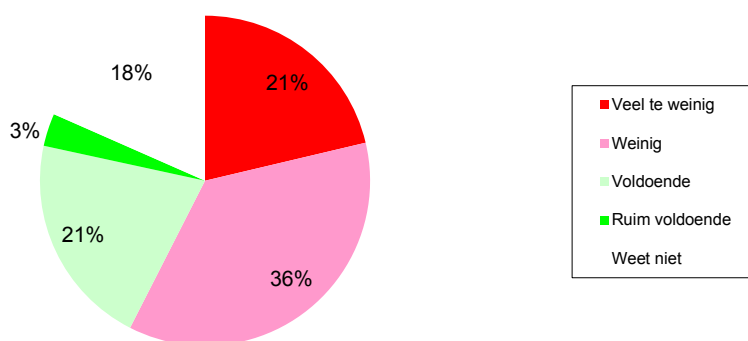
Naarmate men meer interesse in de plaatselijke politiek heeft, heeft men vaker een mening hierover. Rotterdammers met geen interesse zijn het minst kritisch. Zo'n beeld was in voorgaande jaren ruwweg eveneens te zien.

Wellicht mede door de praktische beperkingen in verband met de Corona-crisis was de mening van de Rotterdammers hierover vorig jaar een stuk negatiever dan in voorgaande jaren. Dit jaar ligt het oordeel weer ongeveer op het niveau van het jaar daarvóór.

2 Mee beslissen over te nemen maatregelen

Figuur 2 laat op de zelfde manier zien in welke mate men vindt voldoende gelegenheid te krijgen om mee te beslissen over te nemen maatregelen. In de tabel onder de figuur is ook weer te zien in hoeverre deze mening verschilt met die in vorige metingen en met de mate van interesse in de plaatselijke politiek.

Figuur 2: *Mate waarin men vindt voldoende gelegenheid te krijgen om mee te beslissen over te nemen maatregelen; totaal en naar interesse in de plaatselijke politiek.*

Gelegenheid om mee te <u>beslissen</u>	Veel interesse		Enige interesse		Geen interesse		Totaal Rotterdam	
Veel te weinig	26%	29%	22%	27%	20%	25%	21%	26%
Weinig	44%	49%	42%	51%	30%	37%	36%	44%
Voldoende	15%	17%	17%	21%	25%	32%	21%	26%
Ruim voldoende	4%	5%	1%	1%	5%	6%	3%	4%
Weet niet	10%		17%		21%		18%	
Voldoende + ruim voldoende	19%	22%	19%	23%	30%	38%	24%	30%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Gelegenheid om mee te <u>beslissen</u> , 2014-2022	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Veel te weinig	23%	23%	24%			21%	20%	23%	21%
Weinig	32%	33%	33%			35%	34%	37%	36%
Voldoende	15%	17%	15%	---	---	19%	21%	15%	21%
Ruim voldoende	3%	3%	3%			2%	2%	2%	3%
Weet niet	27%	24%	26%			23%	23%	23%	18%
Voldoende + ruim voldoende	18%	19%	18%	---	---	21%	24%	17%	24%
Totaal	100%	100%	100%	---	---	100%	100%	100%	100%

Idem exclusief 'weet niet'	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Veel te weinig	31%	31%	32%			27%	26%	30%	26%
Weinig	44%	44%	44%			46%	44%	48%	44%
Voldoende	21%	22%	20%	---	---	25%	28%	19%	26%
Ruim voldoende	4%	3%	4%			3%	3%	3%	4%
Voldoende + ruim voldoende	24%	25%	24%	---	---	28%	31%	22%	30%
Totaal	100%	100%	100%	---	---	100%	100%	100%	100%

Ook hierover heeft 18% van de Rotterdammers geen mening ('weet niet'), en ook hier is dat een lager percentage dan dat van vorig jaar. 24% zegt voldoende of zelfs ruim voldoende gelegenheid te krijgen om mee te beslissen over te nemen maatregelen, 36% zegt hiervoor weinig gelegenheid te krijgen en 21% noemt die gelegenheid zelfs *te* weinig. Van degenen die hier wél een mening over hebben, is 30% positief ('voldoende' of 'ruim voldoende'), 44% gematigd negatief ('weinig') en 26% negatief ('veel te weinig').

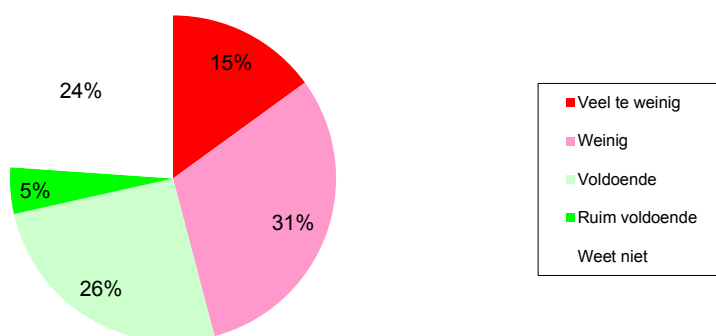
Naarmate men meer interesse in de plaatselijke politiek heeft, heeft men weer vaker een mening hierover, en Rotterdammers met veel interesse vinden vaker 'veel te weinig' gelegenheid hiervoor te krijgen, en ook hier zijn Rotterdammers met geen interesse het minst kritisch. Ook dit beeld komt ruwweg overeen met dat in voorgaande jaren.

Ook hier was wellicht mede door de praktische beperkingen in verband met de Corona-crisis de mening van de Rotterdammers vorig jaar een stuk negatiever dan in voorgaande jaren, maar ligt het oordeel dit jaar weer ongeveer op het niveau van het jaar daarvóór.

3 Zelf met ideeën komen voor te nemen maatregelen

Figuur 3 laat op de zelfde manier zien in welke mate men vindt voldoende gelegenheid te krijgen om zelf met ideeën te komen voor te nemen maatregelen. In de tabel onder de figuur is ook weer te zien in hoeverre deze mening verschilt met die in vorige metingen en met de mate van interesse in de plaatselijke politiek.

Figuur 3: *Mate waarin men vindt voldoende gelegenheid te krijgen om zelf met ideeën te komen voor te nemen maatregelen; totaal en naar interesse in de plaatselijke politiek.*

Gelegenheid om zelf met ideeën te komen	Veel interesse		Enige interesse		Geen interesse		Totaal Rotterdam	
Veel te weinig	15%	19%	15%	20%	15%	19%	15%	20%
Weinig	39%	48%	34%	44%	26%	35%	31%	41%
Voldoende	21%	26%	24%	31%	28%	38%	26%	34%
Ruim voldoende	6%	7%	4%	5%	6%	7%	5%	6%
Weet niet	19%		24%		25%		24%	
Voldoende + ruim voldoende	27%	33%	27%	36%	34%	45%	30%	40%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Gelegenheid om zelf met ideeën te komen, 2014-2022	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Veel te weinig	15%	16%	16%			14%	14%	14%	15%
Weinig	27%	29%	28%			32%	31%	32%	31%
Voldoende	21%	22%	21%	---	---	24%	25%	21%	26%
Ruim voldoende	4%	4%	5%			3%	4%	4%	5%
Weet niet	33%	29%	31%			28%	27%	29%	24%
Voldoende + ruim voldoende	25%	26%	26%	---	---	27%	29%	25%	30%
Totaal	100%	100%	100%	---	---	100%	100%	100%	100%

Idem exclusief 'weet niet'	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Veel te weinig	23%	22%	22%			19%	19%	20%	20%
Weinig	40%	41%	41%			44%	42%	45%	41%
Voldoende	31%	31%	30%	---	---	33%	34%	30%	34%
Ruim voldoende	6%	6%	7%			4%	5%	5%	6%
Voldoende + ruim voldoende	37%	37%	37%	---	---	37%	39%	35%	40%
Totaal	100%	100%	100%	---	---	100%	100%	100%	100%

24% van de Rotterdammers heeft hier geen mening over ('weet niet'); wederom een lager percentage dan dat van vorig jaar. 30% zegt voldoende of zelfs ruim voldoende gelegenheid te krijgen om zelf met ideeën te komen voor te nemen maatregelen, 31% zegt hiervoor weinig gelegenheid te krijgen en 15% noemt die gelegenheid zelfs *te* weinig. Van degenen die hier wél een mening over hebben, is 40% positief ('voldoende' of 'ruim voldoende'), 41% gematigd negatief ('weinig') en 20% negatief ('veel te weinig').

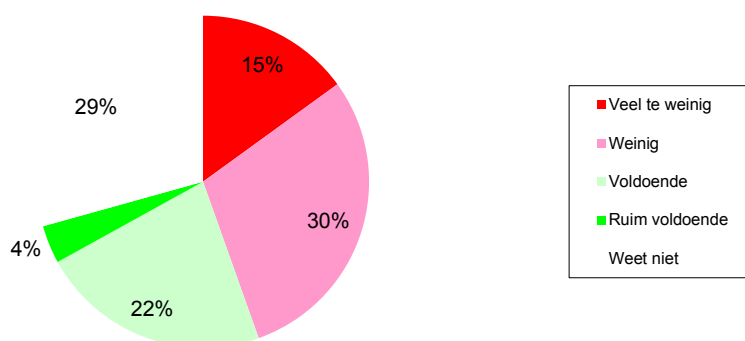
Naarmate men meer interesse in de plaatselijke politiek heeft, heeft men weer iets vaker een mening hierover, en Rotterdammers met veel interesse vinden vaker weinig gelegenheid hiervoor te krijgen. Ook dít beeld komt ruwweg overeen met dat in voorgaande jaren.

Ook hier was wellicht mede door de praktische beperkingen in verband met de Corona-crisis de mening van de Rotterdammers vorig jaar negatiever dan in voorgaande jaren, maar ligt het oordeel dit jaar weer ongeveer op het niveau van het jaar daarvóór.

4 Zelf maatregelen uitvoeren

Figuur 4 ten slotte laat op de zelfde manier zien in welke mate men vindt voldoende gelegenheid te krijgen om zelf maatregelen uit te voeren. In de tabel onder de figuur is ook weer te zien in hoeverre (op gemeentelijk niveau) deze mening verschilt met die in vorige metingen en met de mate van interesse in de plaatselijke politiek.

Figuur 4: *Mate waarin men vindt voldoende gelegenheid te krijgen om zelf maatregelen uit te voeren; totaal en naar interesse in de plaatselijke politiek.*

Gelegenheid om zelf maatregelen uit te voeren	Veel interesse		Enige interesse		Geen interesse		Totaal Rotterdam	
Veel te weinig	17%	22%	14%	20%	15%	22%	15%	21%
Weinig	34%	43%	35%	49%	24%	35%	30%	42%
Voldoende	24%	31%	19%	27%	25%	36%	22%	32%
Ruim voldoende	3%	4%	3%	4%	5%	7%	4%	5%
Weet niet	22%		29%		31%		29%	
Voldoende + ruim voldoende	28%	35%	22%	31%	30%	43%	26%	37%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Gelegenheid om zelf maatregelen uit te voeren, 2014-2022	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Veel te weinig	18%	18%	18%			15%	16%	15%	15%
Weinig	28%	29%	27%			30%	29%	32%	30%
Voldoende	13%	14%	14%	---	---	18%	20%	15%	22%
Ruim voldoende	2%	2%	3%			2%	2%	2%	4%
Weet niet	40%	37%	38%			36%	33%	36%	29%
Voldoende + ruim voldoende	15%	16%	17%	---	---	20%	22%	17%	26%
Totaal	100%	100%	100%	---	---	100%	100%	100%	100%

Idem exclusief 'weet niet'	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Veel te weinig	29%	29%	29%			23%	23%	23%	21%
Weinig	46%	45%	44%			47%	44%	50%	42%
Voldoende	21%	22%	23%	---	---	27%	29%	23%	32%
Ruim voldoende	4%	3%	4%			3%	4%	4%	5%
Voldoende + ruim voldoende	25%	25%	27%	---	---	30%	33%	27%	37%
Totaal	100%	100%	100%	---	---	100%	100%	100%	100%

Hier heeft nu zelfs 29% van de Rotterdammers geen mening ('weet niet'), al is ook dit een lager percentage dan dat van vorig jaar. 26% zegt voldoende of zelfs ruim voldoende gelegenheid te krijgen om zelf maatregelen uit te voeren, 30% zegt hiervoor weinig gelegenheid te krijgen en 15% noemt die gelegenheid zelfs *te* weinig. Van degenen die hier *wél* een mening over hebben, is 37% positief ('voldoende' of 'ruim voldoende'), 42% gematigd negatief ('weinig') en 21% negatief ('veel te weinig').

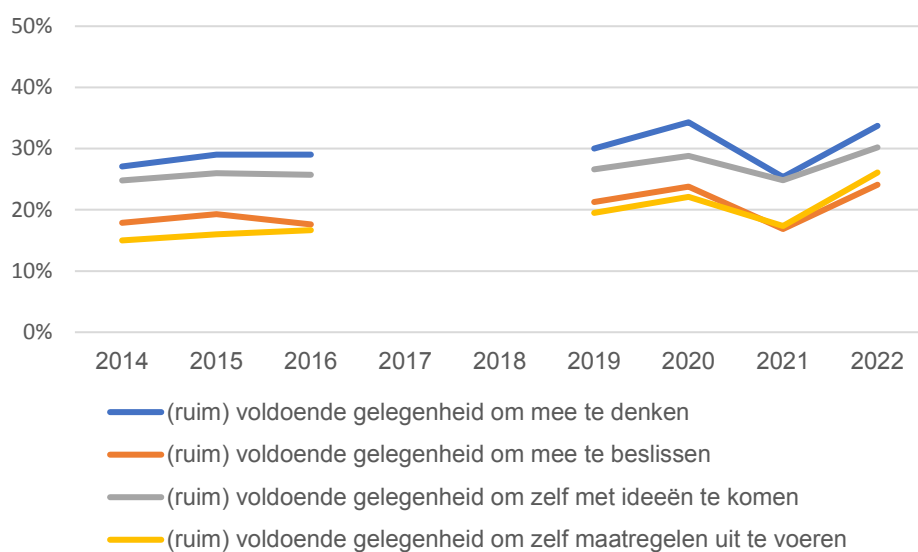
Naarmate men meer interesse in de plaatselijke politiek heeft, heeft men weer vaker een mening hierover, maar verder is het beeld wat minder eenduidig. Opvallend is dit jaar de relatief grote tevredenheid van Rotterdammers die geen interesse hebben in de plaatselijke politiek.

Ook hier was wellicht mede door de praktische beperkingen in verband met de Corona-crisis de mening van de Rotterdammers vorig jaar negatiever dan in voorgaande jaren, maar dit jaar is het oordeel weer positiever dan ooit.

5 Betrokkenheid bij de leefomgeving en de Corona-crisis

Vorig jaar was, wellicht mede door de praktische beperkingen in verband met de Corona-crisis, de mening van de Rotterdammers over alle vier de participatiemogelijkheden een stuk negatiever dan in voorgaande jaren, nadat tot dan toe van positieve ontwikkelingen sprake was geweest. Dit Corona-effect is nu weer verdwenen, zoals onderstaande samenvattende figuur over de vier percentages '(ruim) voldoende' samenvattend laat zien. Het betreft hier de percentages die zijn berekend over álle respondenten, dus inclusief wie met 'weet niet' antwoordde.

Figuur 5: Percentages 'voldoende' plus 'ruim voldoende' over de vier participatiemogelijkheden.

6 Profiel van wie hierover geen mening heeft

Bij alle vier de vragen over participatiemogelijkheden hebben veel Rotterdammers geen mening. Slechts 66% (in 2021 61%, in 2020 64%, in 2019 62%, in 2016 61%, in 2015 62% en in 2014 59%) heeft over alle vier een mening, en in totaal 13% (in 2021 19%, in 2020 17%, in 2019 19%, in 2016 20%, in 2015 19% en in 2014 22%) heeft in alle vier de gevallen geen mening. In figuur 6 wordt een profiel van die laatste groep in 2022 geschetst.

Figuur 6: Profiel van wie geen mening heeft over alle vier de participatiemogelijkheden.

Profiel van wie geen mening heeft over alle vier de participatiemogelijkheden	Interesse plaats. politiek			Gebied			Geslacht	
	Veel	Enige	Geen	Buiten-gebied ¹	Overig R'dam		Man	Vrouw
Vier keer geen mening	7%	11%	18%	8%	14%		13%	14%
Overige Rotterdammers	93%	89%	82%	92%	86%		87%	86%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%		100%	100%

Leeftijd					Etniciteit		
16-25 jaar	25-45 jaar	45-65 jaar	65-75 jaar	76 jaar e.o.	Autochtoon	Westers allocht.	Niet-w. allocht.
15%	14%	13%	12%	17%	12%	17%	14%
85%	86%	87%	88%	83%	88%	83%	86%
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Opleidingsniveau				Huishoudensinkomen			
Laag	Midden-laag	Midden-hoog	Hoog	Sociale minima	Min. tot modaal	Mod. tot 2x mod.	2x mod. en meer
15%	11%	18%	13%	14%	15%	11%	12%
85%	89%	82%	87%	86%	87%	89%	88%
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Totaal Rotterdam						
2022	Idem in 2021	Idem in 2020	Idem in 2019	Idem in 2016	Idem in 2015	Idem in 2014
13%	19%	17%	19%	20%	19%	22%
87%	81%	83%	81%	80%	81%	78%
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

¹): Onder het buitengebied worden de gebieden Pernis, Hoogvliet, Hoek van Holland en Rozenburg verstaan.

Zoals na het voorgaande was te verwachten, hebben de Rotterdammers die over alle vier de vragen geen mening hebben veel minder interesse in de plaatselijke politiek, maar qua geslacht, leeftijd, etniciteit, opleidingsniveau en huishoudensinkomen verschillen ze niet veel van de overige Rotterdammers. Dit beeld verschilt niet wezenlijk van dat in eerdere jaren.

Voor alle verdere inlichtingen:

Paul de Graaf, tel. 06 22 97 16 13, e-mail pa.degraaf@rotterdam.nl.

